

INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJU LIETOŠANA MĀJSAIMNIECĪBĀS 2019. GADĀ

Centrālā statistikas pārvalde

Informatīvais apskats

GALVENIE INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJU (IKT) RĀDĪTĀJI MĀJSAIMNIECĪBĀS 2019. GADĀ

- Regulāru (lieto vismaz reizi nedēļā) interneta lietotāju skaits sasniedzis 84 %. Visbiežāk internetu lieto studenti, skolēni un nodarbinātie.
- Datu uzglabāšanas vietas internetā (mākoņus) izmanto 31 % iedzīvotāju.
- 65 % iedzīvotāju lieto mobilo tālruni vai viedtālruni, lai piekļūtu internetam ārpus mājām vai darba.
- 56 % iedzīvotāju aizpilda valsts vai pašvaldību pakalpojumu sniedzēju veidlapas tiešsaistē.
- 47 % iedzīvotāju veikuši preču vai pakalpojumu pirkumu vai pasūtījumu internetā pēdējā gada laikā.

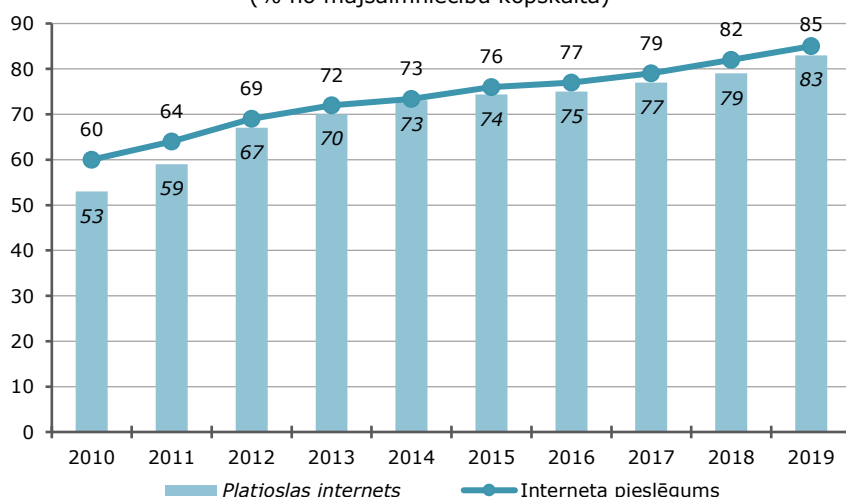
1. INTERNETA PIEEJAMĪBA

2019. gada pirmajā pusgadā notika iedzīvotāju apsekojums par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošanu, tajā aptaujāti 5 219 iedzīvotāji vecumā no 16 līdz 74 gadiem.

Apsekojuma rezultāti liecina, ka 2019. gadā internets ir pieejams 85 % mājsaimniecību, kas, salīdzinot ar 2018. gadu, ir palielinājies par 3 %. Interneta pieejamība ietver gadījumus, kad fiksētais platjoslas pieslēgums vai mobilā interneta pieslēgums mājās ir pieejams vismaz vienam mājsaimniecības loceklim.

2019. gadā lielākajā daļā mājsaimniecību (83 %) ir platjoslas interneta pieslēgums. Pēdējo piecu gadu laikā šis rādītājs pieaudzis par 10 procentpunktiem, bet pēdējā gada laikā par 4 %.

Internets mājsaimniecībās
(% no mājsaimniecību kopskaita)

Katru gadu palielinās interneta pieejamība visā Latvijas teritorijā. Visbiežāk internets ir pieejams Latvijas pilsētu mājsaimniecībās (88 %), bet lauku teritorijās internets pieejams 80 % mājsaimniecību. Salīdzinot ar 2018. gadu, interneta pieejamība laukos pieaugusi par 2 %, bet pilsētās – par 5 %. Visbiežāk internets ir pieejams Rīgas reģiona (90 %) un Zemgales reģiona (87 %) mājsaimniecībām, bet visretāk – Latgales reģiona mājsaimniecībām (78 %). Salīdzinot ar 2018. gadu, Latgalē interneta pieejamība pieaugusi par 4 %, bet visstraujākais interneta pieejamības kāpums novērots Vidzemē, kur tas pieaudzis par 7 %.

Saturs

1. INTERNETA PIEEJAMĪBA	1
2. IKT LIETOŠANA	3
2.1. Interneta lietošana un prasmes	3
2.2. Interneta lietošana sadarbībai ar valsts un sabiedriskajām iestādēm	5
2.3. Preču vai pakalpojumu pirkšana internetā	6
2.4. Drošība internetā	8

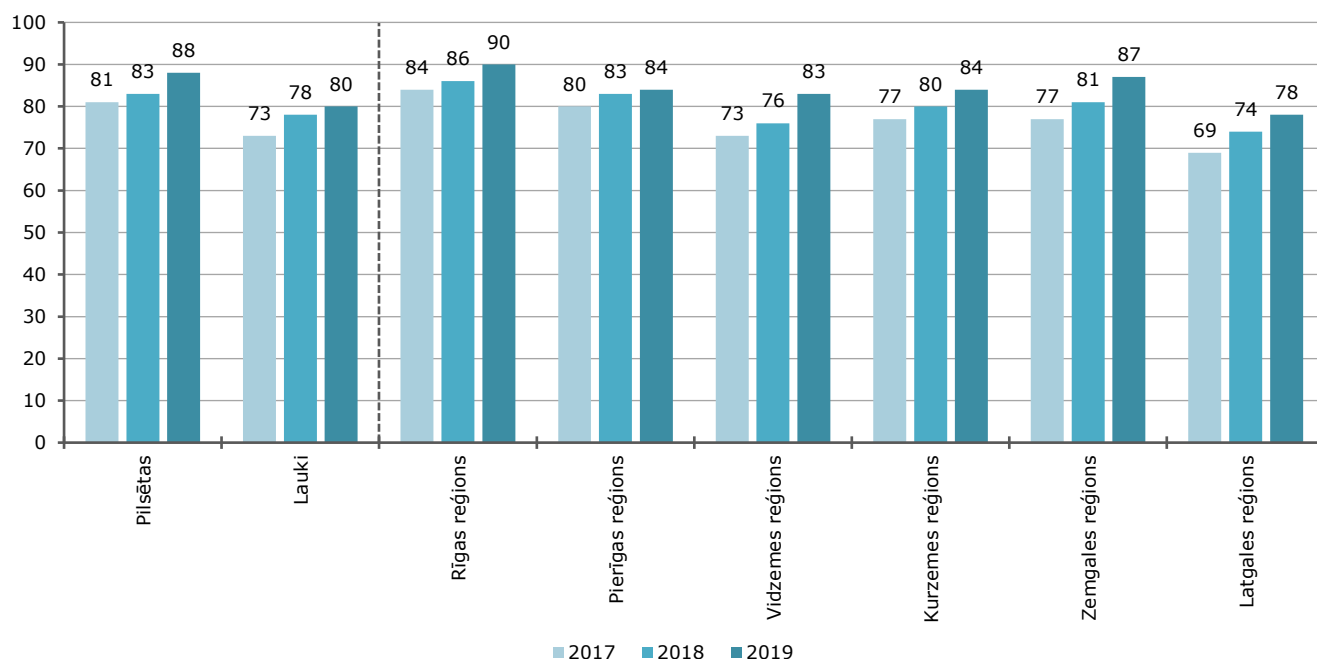
METODOLOĢISKIE PASKAIDROJUMI	8
------------------------------------	---

2019

19-022-000

Mājsaimniecībās, kurās ir bērni, interneta pieejamība ievērojami atšķiras no tām mājsaimniecībām, kurās nav bērnu. 2019. gadā 98 % mājsaimniecību ar bērniem bija internets, kamēr mājsaimniecībās, kurās bērnu nebija, šis rādītājs ir 81 %.

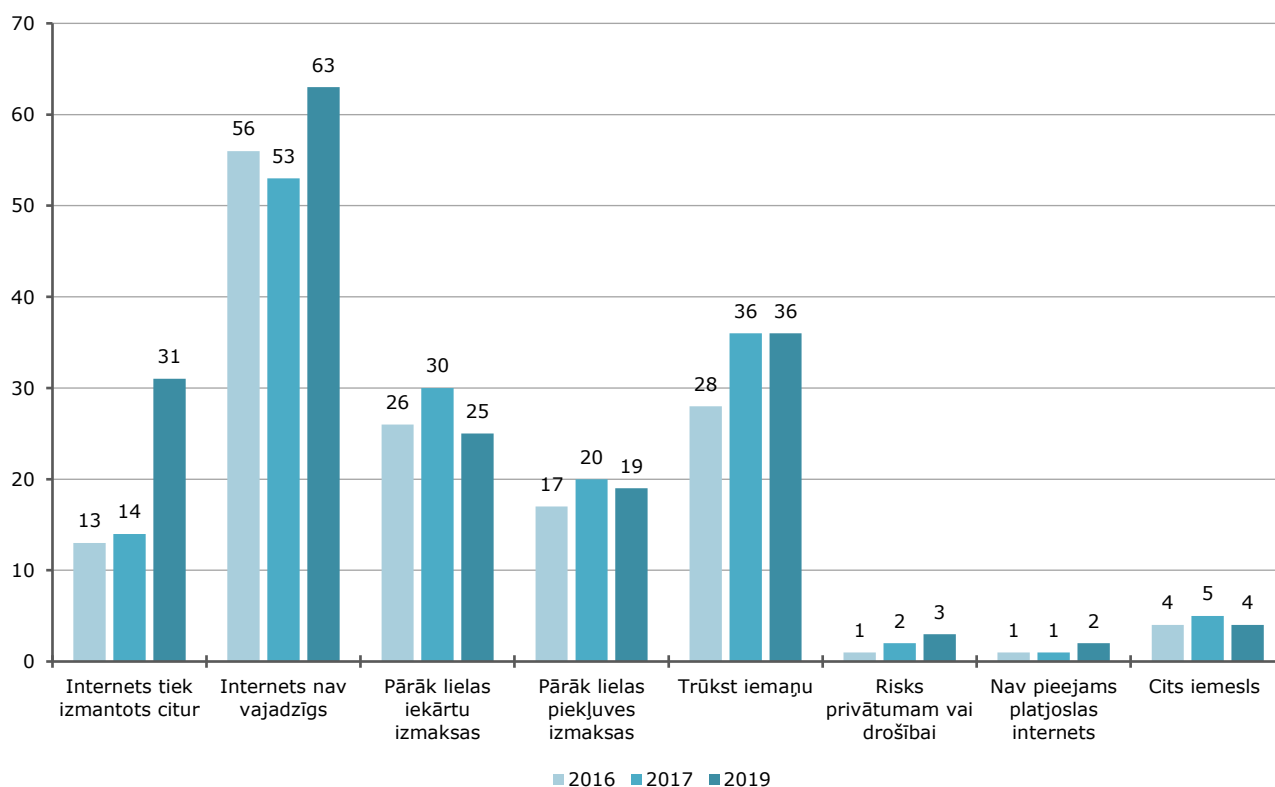
Internets mājsaimniecībās statistiskajos reģionos, pilsētās un lauku teritorijās (% no mājsaimniecību kopskaita attiecīgajā grupā)

2019. gadā 14 % mājsaimniecību internets netiek izmantots, no tām 63 % norāda, ka internets tām nav nepieciešams, nākamie interneta neizmantošanas iemesli tiek minēti iemaņu trūkums (36 %), pārāk augstās iekārtu (25 %) un piekļuves (19 %) izmaksas. 32 % lauku mājsaimniecību min, ka internets mājsaimniecībā nav pieejams, jo iekārtu izmaksas ir pārāk augstas, kamēr pilsētās šis rādītājs ir 20 %. Savukārt pārāk augstās piekļuves izmaksas kā iemeslu interneta neesamībai mājsaimniecībās min 24 % lauku un 16 % pilsētu mājsaimniecību. Kopš 2017. gada rādītāji, kas saistās ar pārāk lielām iekārtu un piekļuves izmaksām, ir samazinājušies par attiecīgi 5 % un 1 %.

2 % mājsaimniecību internets netiek lietots, jo vietā, kur atrodas mājsaimniecība, nav pieejams platjoslas internets.

Iemesli, kāpēc mājsaimniecībās nav interneta (% no mājsaimniecību kopskaita, kurās nav interneta)

2. IKT LIETOŠANA

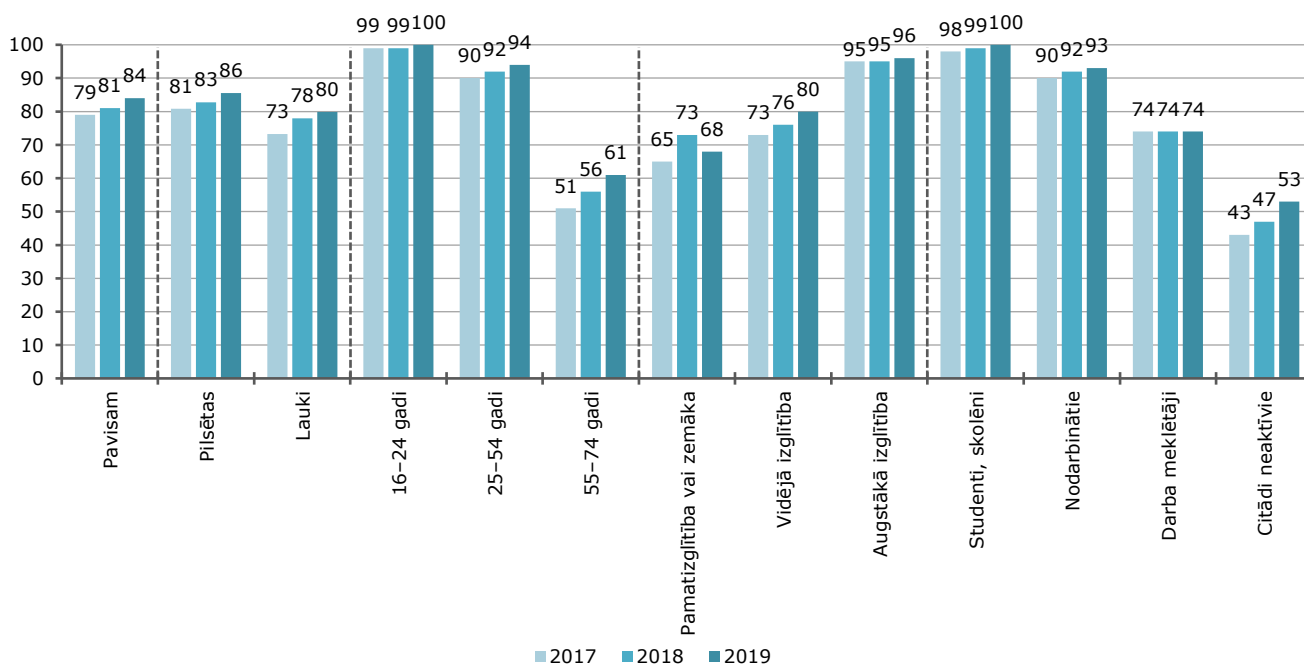
2.1. Interneta lietošana

84 % iedzīvotāju internetu izmanto regulāri jeb vismaz reizi nedēļā un, salīdzinot ar 2018. gadu, šis rādītājs ir pieaudzis par 3 %. Visaktīvāk internetu izmanto skolēni un studenti. Visi šīs grupas iedzīvotāji lieto internetu vismaz reizi nedēļā. Arī 47 % no vecākā gadagājuma iedzīvotājiem (65–74 gadi) lieto internetu vismaz reizi nedēļā un, salīdzinot ar 2018. gadu, šis rādītājs ir pieaudzis par 7 %.

Regulāro interneta lietotāju īpatsvars ir lielāks iedzīvotāju grupās ar augstāku izglītības līmeni. 96 % iedzīvotāju ar augstāko izglītību vismaz reizi nedēļā izmanto internetu, savukārt iedzīvotāji ar pamatskolas un vidusskolas izglītību internetu lieto retāk – attiecīgi 68 % un 80 %.

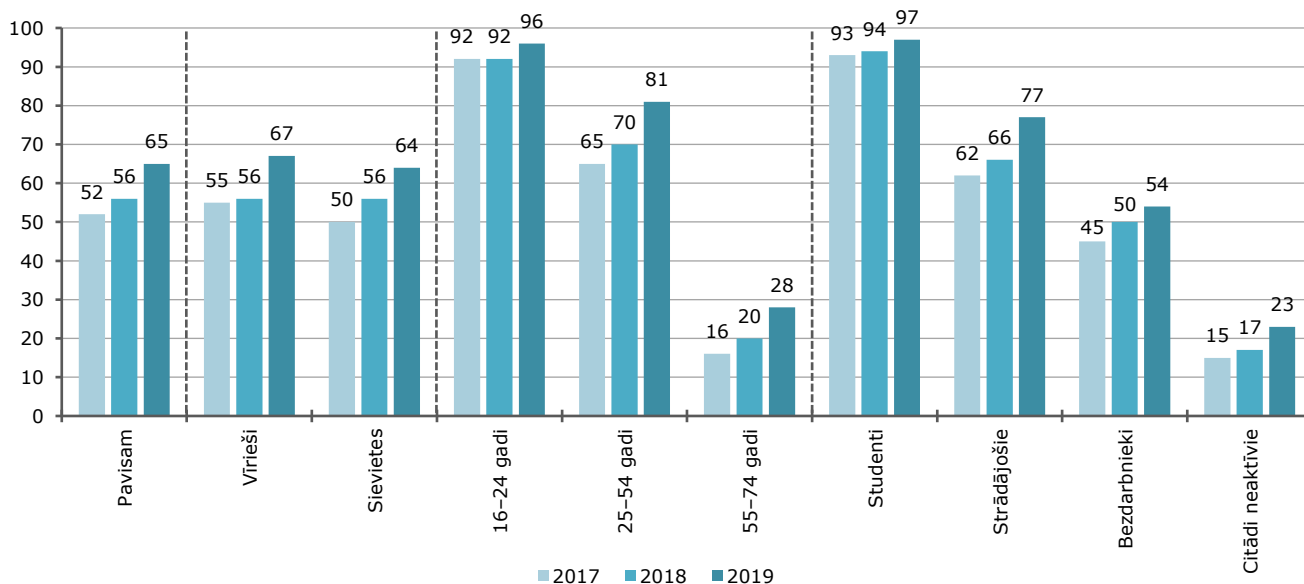
Visaktīvāk internetu regulāri lieto Rīgā un Zemgales reģionā (87 % iedzīvotāju), bet viszemākais interneta lietotāju īpatsvars ir Latgalē, kur to regulāri lieto 77 % iedzīvotāju.

Regulāra (vismaz reizi nedēļā) interneta lietošana
(% no iedzīvotāju kopskaita)

Aizvien vairāk Latvijas iedzīvotāju izmanto iespēju lietot internetu ārpus mājām vai darba. 2019. gadā 81 % iedzīvotāju izmantoja kādu mobilo ierīci, lai piekļūtu internetam ārpus mājām vai darba. Salīdzinot ar 2018. gadu, šis rādītājs ir pieaudzis par 6 %. 65 % no visiem iedzīvotājiem šim nolūkam ir izmantojuši mobilo tālruni vai viedtālruni, 12 % – portatīvo datoru, bet 8 % izmantojuši planšetdatoru. Visbiežāk mobilo tālruni vai viedtālruni, lai piekļūtu internetam, izmanto vīrieši (67 %) un jaunieši vecumā no 16 līdz 24 gadiem (96 %).

Viedtālruņa izmantošana, lai piekļūtu internetam ārpus mājām un darba
(% no iedzīvotāju kopskaita)

Iedzīvotāji internetu izmanto dažādām aktivitātēm. Populārākās no tām ir elektroniskā pasta un internetbankas lietošana – vidēji 83 % iedzīvotāju. Sievietes biežāk nekā vīrieši iesaistās sociālajos tīklos (attiecīgi 80 % un 70 %), bet vīrieši – biežāk nekā sievietes klausās mūziku internetā (attiecīgi – 53 % un 49 %). Jauniešu (16–24 gadi) populārākās aktivitātes ir sociālo tīklu lietošana, ziņu sūtīšana ziņapmaiņas lietotnēs un elektroniskā pasta lietošana, bet senioriem (65–74 gadi) – ziņu portālu, avižu un žurnālu lasīšana tiešsaistē, internetbankas lietošana un elektroniskā pasta lietošana.

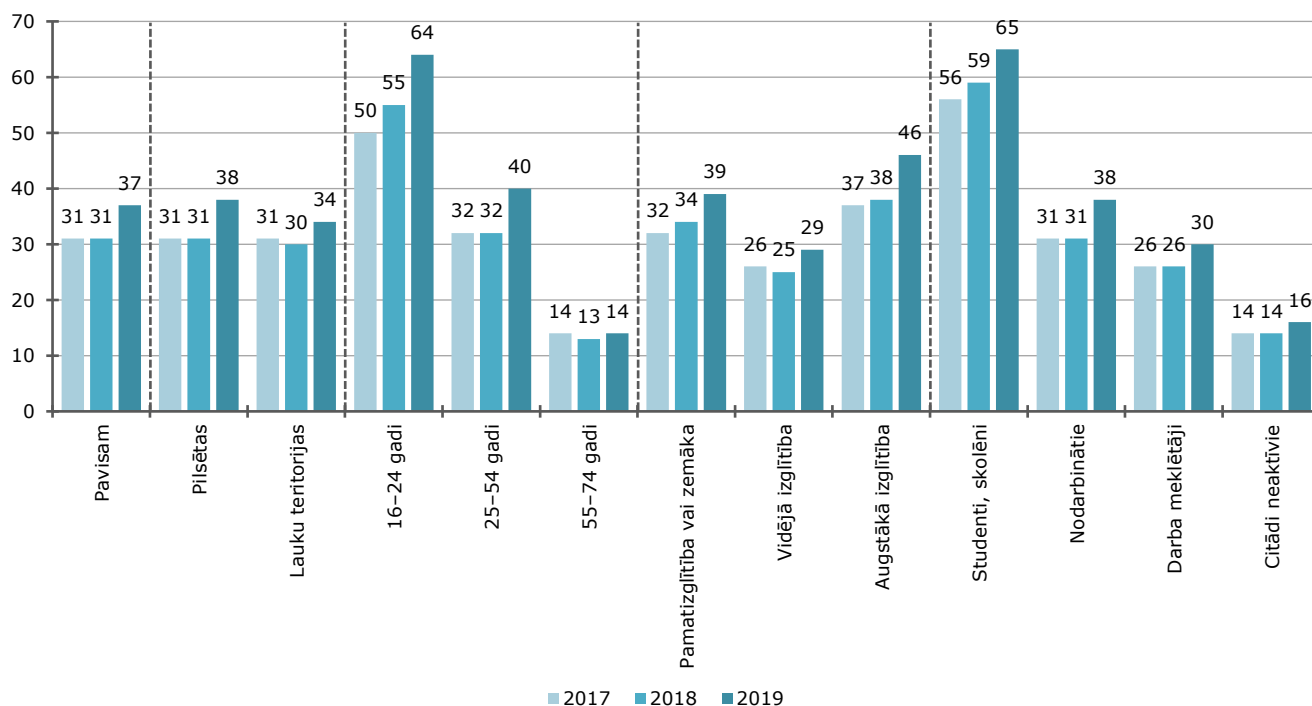
Interneta izmantošanas mērķi 2019. gadā
(% no interneta lietotājiem pēdējos trīs mēnešos)

	Pavisam	no tiem:		no tiem vecuma grupās:					
		vīrieši	sievietes	16–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74
E-pasta lietošana	83	81	86	90	93	89	82	73	61
Internetbankas lietošana	83	81	85	80	92	88	84	77	65
Ziņu portālu, avižu un žurnālu lasīšana tiešsaistē	79	79	78	67	80	81	81	79	76
Sociālo tīklu lietošana	75	70	80	96	91	80	70	54	43
Ziņu sūtīšana ziņapmaiņas lietotnēs	74	70	77	91	90	80	70	57	38
Informācijas meklēšana par precēm un pakalpojumiem	72	71	73	74	83	78	71	63	45
Zvanu veikšana (ieskaitot video zvanus)	66	63	70	79	78	67	62	53	50
Mūzikas klausīšanās	51	53	49	78	69	51	45	30	21
Dalīšanās ar pašizveidotu saturu tīmekļa vietnēs	28	26	30	45	43	29	20	15	10
Darba meklēšana vai darba pieteikuma nosūtīšana	16	16	17	21	24	18	14	10	2
Viedokļu izteikšana par pilsoniskiem vai politiskiem jautājumiem tīmekļa vietnēs	12	12	13	15	16	12	12	8	7
Preču vai pakalpojumu pārdošana internetā	10	10	11	16	16	11	7	4	5
Iesaistīšanās tiešsaistes konsultācijās vai parakstīšanās par pilsoniskām vai politiskām iniciatīvām	7	7	7	10	10	8	6	5	3

Apmēram viena piektā daļa no interneta lietotājiem (21 %) izmantojuši internetā pieejamos mācību materiālus, piemēram, prezentācijas, video vai mācību rokasgrāmatas, 10 % sazinājušies ar pasniedzējiem vai studentiem, izmantojot izglītības iestāžu tīmekļa vietnes vai portālus, bet 5 % ir izmantojuši internetu, lai apgūtu kursus tiešsaistē.

2019. gadā 37 % no interneta lietotājiem izmanto iespēju internetā uzglabāt dažādus datus speciālās datu uzglabāšanas vietnēs jeb mākoņos, salīdzinot ar 2018. gadu, šis rādītājs pieaudzis par 6 %. Visbiežāk šādu iespēju izmanto studenti un skolēni (65 %).

Datu uzglabāšanas vietņu (mākoņu) izmantošana internetā
(% no interneta lietotājiem pēdējos 3 mēnešos)

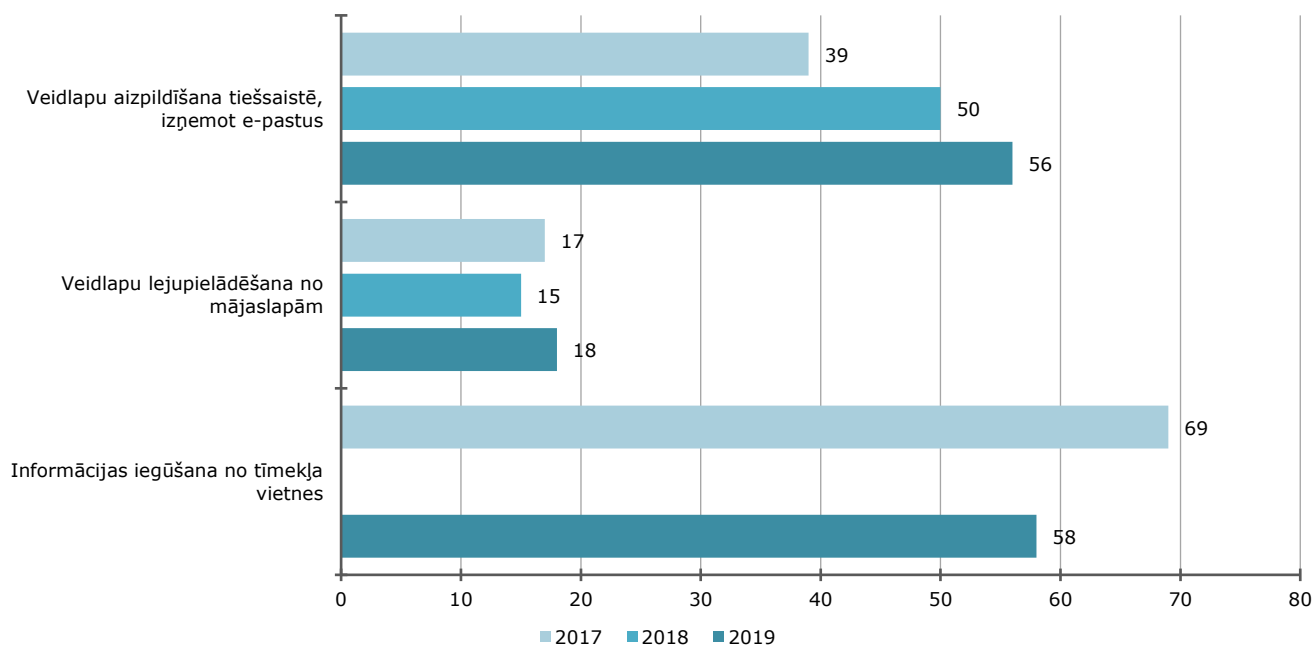

43 % no visiem iedzīvotājiem izmanto datu glabātuves internetā, zibatmiņas, ārējos cietos diskus un citas datu uzglabāšanas ierīces dažādu datņu – dokumentu, attēlu, mūzikas, video u.c. – rezerves kopiju veidošanai.

2.2. Interneta lietošana sadarbībai ar valsts vai sabiedriskajām iestādēm

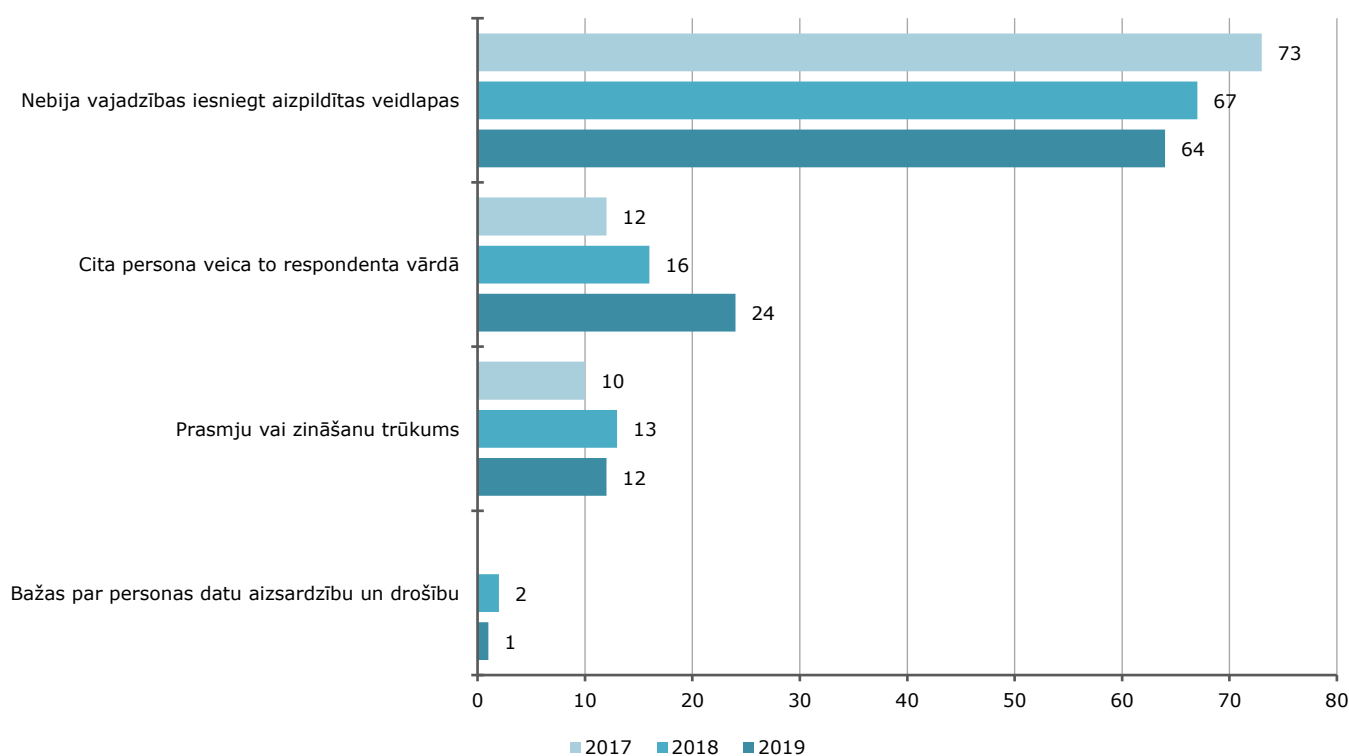
2018. gadā turpina pieaugt iedzīvotāju sadarbība ar valsts vai sabiedriskajām iestādēm, izmantojot internetu. 56 % iedzīvotāju aizpilda valsts vai pašvaldību pakalpojumu sniedzēju veidlapas tiešsaistē. Salīdzinot ar 2018. gadu, šis rādītājs ir pieaudzis par 6 %.

Interneta lietošana sadarbībai ar valsts vai sabiedriskajām iestādēm
(% no iedzīvotāju kopskaita)

Kā galvenais iemesls, kādēļ netika izmantota iespēja aizpildīt valsts, pašvaldību vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju veidlapas tiešsaistē, tika minēts tas, ka šādas veidlapas nebija nepieciešams iesniegt, šādu atbildi norādīja 64 % iedzīvotāju, kuri lietojuši internetu pēdējā gada laikā, bet nav aizpildījuši veidlapas, 24 % tās pašas grupas iedzīvotāju minēja, ka viņu vietā to veica kāda cita persona (piemēram, konsultants, nodokļu konsultants, radnieks vai ģimenes loceklis), bet 12 % minēja, ka tiem pietrūkst prasmju vai zināšanu par tīmekļa vietnes (mājaslapas) lietošanu vai tās lietošana bijusi pārāk sarežģīta.

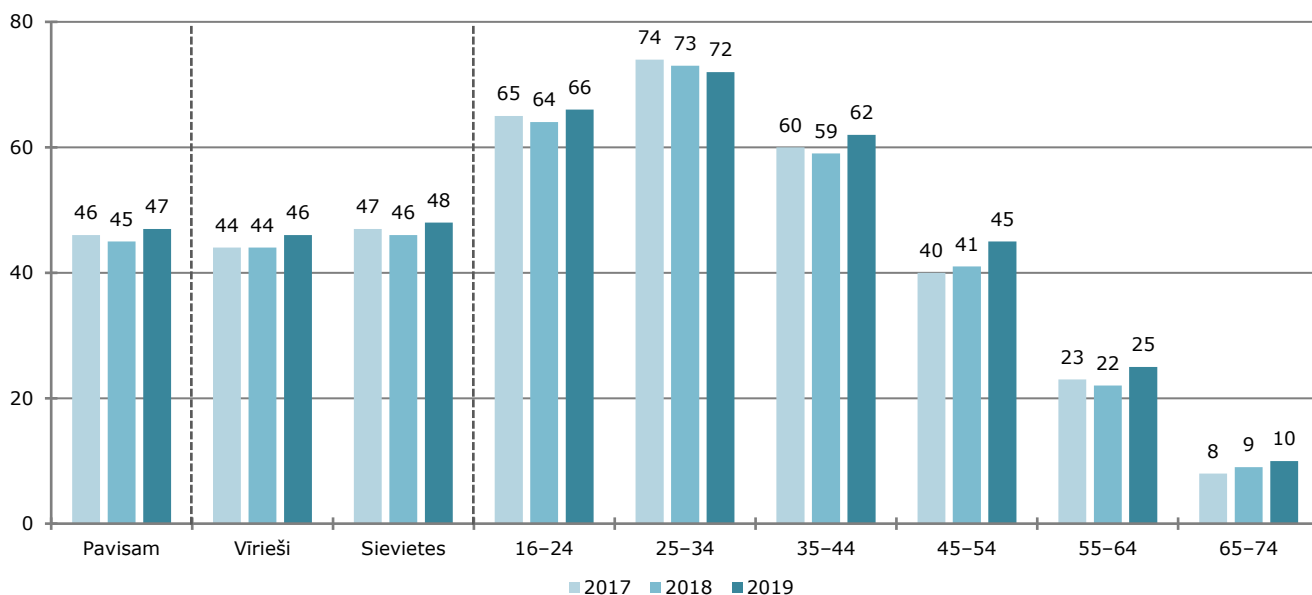
Iemesli valsts, pašvaldību vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju veidlapu neaizpildīšanai tiešsaistē
(% no iedzīvotāju skaita, kuri lietoja internetu pēdējā gada laikā, taču neaizpildīja veidlapas tiešsaistē)

2.3. Preču vai pakalpojumu piršana internetā

Pēdējā gada laikā iedzīvotāju skaits, kuri iepirkušies internetā vismaz reizi gadā, palielinājies par 2 % – 2019. gadā 47 % iedzīvotāju norādījuši, ka pēdējā gada laikā viņi veikuši preču vai pakalpojumu piršanu vai pasūtīšanu internetā. Pirkumus internetā veica 48 % sieviešu un 46 % vīriešu. Visbiežāk internetā iepērkas iedzīvotāji vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem (72 %) un jaunieši no 16 līdz 24 gadiem (66 %).

Preču vai pakalpojumu iegādāšanās internetā pēdējā gada laikā
(% no iedzīvotāju kopskaita)

Iedzīvotāji visbiežāk iegādājās apģērbus vai sporta preces (48 %), mājsaimniecības preces (41 %), pasākumu biļetes (34 %) un elektroniku (32 %). Sievietes vairāk iegādājās apģērbus vai sporta preces un pārtikas preces, savukārt vīrieši – dažāda veida elektroniku.

Jaunieši vecumā 16-24 gadi, kuri iepirkušies internetā pēdējā gada laikā, visbiežāk iegādājās apģērbu, apavus vai sporta preces (54 %), 30 % pirka elektronikas preces, bet 26 % – pasākumu biļetes. Seniori (65-74 gadi) visbiežāk internetā iegādājās mājsaimniecības preces (45 %), elektroniku (28 %) un apģērbus vai sporta preces (27 %), nedaudz retāk – pasākumu biļetes (20 %), kā arī pārtikas preces (18 %).

37 % norādīja, ka filmas vai mūziku, ko viņi iegādājās internetā, viņi ir lejupielādējuši – programmatūra lejupielādēta 22 % gadījumos, bet e-grāmatas – 15 %.

Iedzīvotāju īpatsvars, kas pirkuši preces vai pakalpojumus internetā, pēc vecuma grupām
(% no iedzīvotāju kopskaita, kas veica pirkumus internetā pēdējā gada laikā)

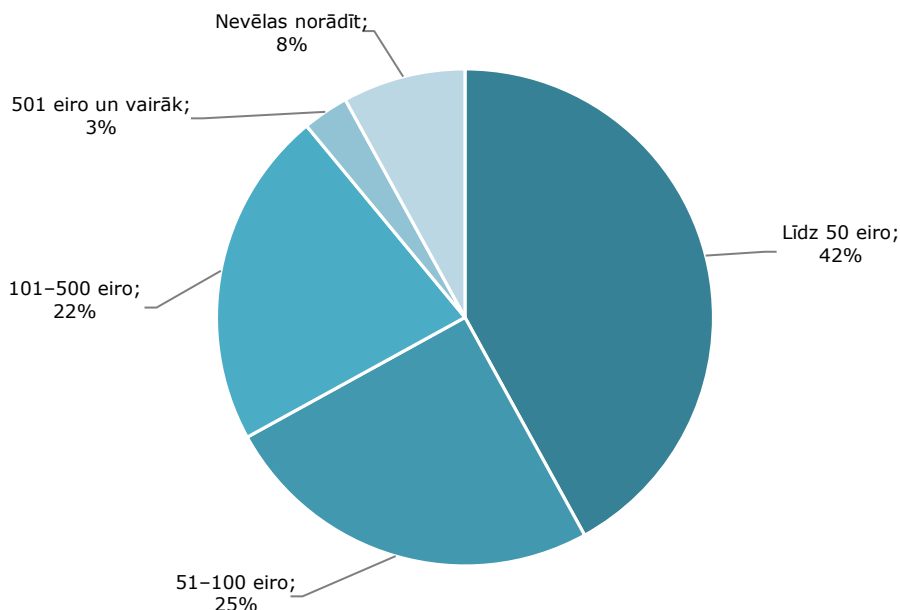
	Pavisam			no tiem 2019. gadā:							
	2017	2018	2019	vīrieši	sievietes	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Apģērbs vai sporta preces	46	47	48	36	58	54	57	47	40	35	27
Mājsaimniecības preces	33	37	41	38	43	25	42	48	40	42	45
Pasākumu biļetes	34	33	34	28	38	26	37	37	35	29	20
Elektronika	30	29	32	44	21	30	39	29	28	27	28
Citi ceļojumu pakalpojumi	20	18	20	18	22	15	23	20	19	23	9
Pārtikas preces	19	17	19	10	26	17	24	19	15	13	18
Brīvdienu naktsmītnes	19	15	18	16	19	10	23	20	15	15	6
Datortehnika	16	14	14	23	7	21	18	12	11	7	13
Telekomunikāciju pakalpojumi	14	12	10	12	9	11	11	12	9	7	12
Filmas vai mūzika	8	7	9	9	8	11	10	10	7	3	5
Grāmatas, žurnāli, avīzes (tai skaitā e-grāmatas)	9	8	7	6	8	3	6	10	8	8	7
Medikamenti	4	3	6	4	7	2	7	6	4	9	16
E-mācību materiāli	4	4	4	3	4	7	4	4	3	3	2

Iedzīvotāji internetā pārsvarā iepērkas 1 vai 2 reizes gadā. Tā norādījuši 55 % iedzīvotāju, kuri pēdējos trīs mēnešos veica preču vai pakalpojumu pasūtīšanu internetā personīgai lietošanai. 3-5 reizes gadā iepērkas 31 % iedzīvotāju, bet 14 % iepērkas vairāk nekā 6 reizes.

Analizējot naudas summu, ko iedzīvotāji iztērējuši, iepērkoties internetā, vērojams, ka 2019. gadā visbiežāk tiek veikti pirkumi vērtībā līdz 50 eiro. Šādu summu tērējuši 42 % iedzīvotāju, kuri iepirkušies internetā pēdējos trīs mēnešos, savukārt 3 % iedzīvotāju iztērējuši vairāk nekā 500 eiro.

Iztērēto naudas kopsummu aptuvenie apjomi par internetā pirktajām vai pasūtītajām precēm vai pakalpojumiem 2019. gadā

(% no iedzīvotājiem, kas veica pirkumus pēdējos trīs mēnešos)

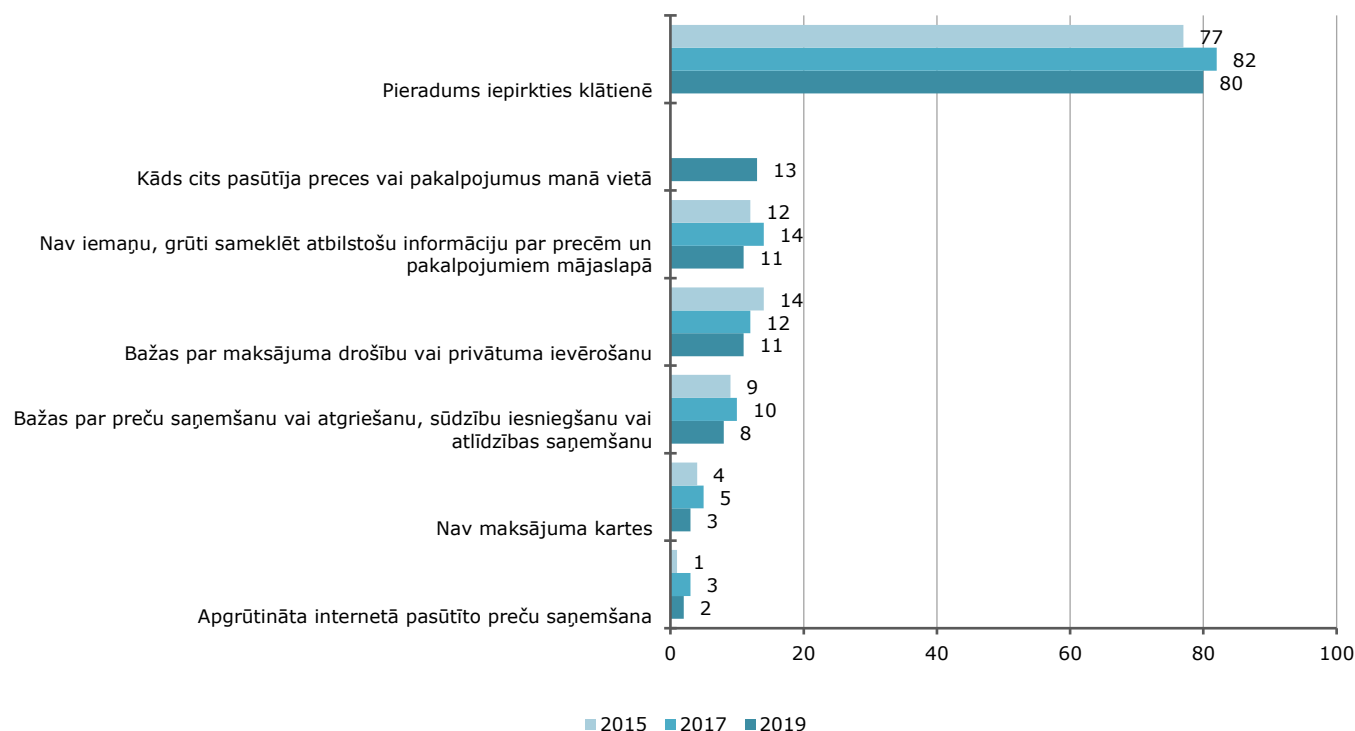

Lielākā daļa no iedzīvotājiem (77 %), kuri pēdējā gada laikā veikuši pirkumus internetā, nav saskarūšies ar problēmām. Biežāk minētās problēmas, ar kurām saskarūšies iedzīvotāji, kas pēdējā gada laikā veikuši pirkumus internetā, ir pārāk ilga preces piegāde (13 %) vai arī bojātu vai nepareizu preču saņemšana (6 %).

Tajā pašā laikā 40 % iedzīvotāju norāda, ka pēdējā gada laikā nav veikuši pirkumus internetā, no tiem 80 % norāda, ka tam par iemeslu ir paradums iepirkties klātienē. Ieradumu iepirkties klātienē kā galveno iemeslu pārsvarā min gadus vecāki cilvēki – 84 % iedzīvotāju vecumā 55-74 gadi, kuri pēdējā gada laikā nav veikuši pirkumus internetā, savukārt 16-24 gadus vecu jauniešu vidū to kā iemeslu minējuši 66 %. 13 % norādīja, ka preces vai pakalpojumus internetā viņiem palīdzēja pirkt cita persona, bet 11 % iedzīvotāju no preču vai pakalpojumu pirkšanas internetā atturēja bažas par maksājumu drošību un privātumu.

Iemesli, kāpēc pēdējā gada laikā netika veikts pirkums vai pasūtījums internetā

(% no iedzīvotājiem, kuri pēdējā gada laikā nepasūtīja preces vai pakalpojumus internetā)

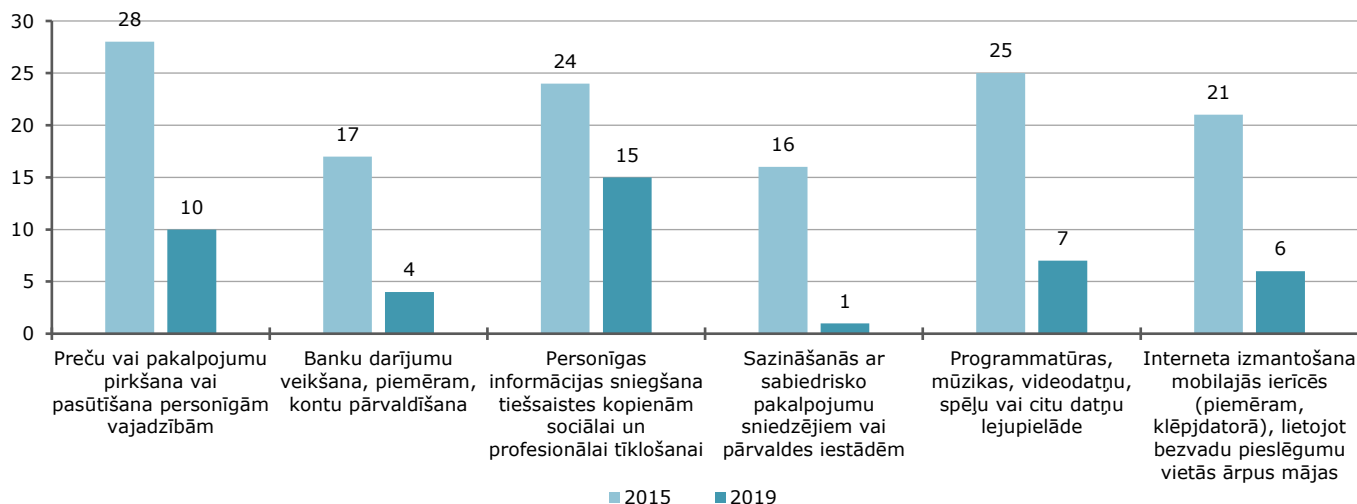

2.4. Drošība internetā

88 % iedzīvotāju, kuri pēdējā gada laikā izmantojuši internetu, nav saskārušies ar drošības problēmām. Taču no interneta lietotājiem, kuri ar šādām problēmām saskarās, lielākā daļa (7 %) norāda, ka ir saņēmuši krāpnieciskas ziņas, bet 4 % saskārušies ar novirzīšanu uz viltus tīmekļa lapām ar mērķi iegūt lietotāju personīgo informāciju, piemēram, personas kodu, bankas kontu informāciju un cita veida ziņas.

Neskatoties uz dažādajiem drošības riskiem, kas var draudēt, lietojot internetu, 76 % no interneta lietotājiem norādīja, ka drošības riski nav ierobežojuši vai atturējuši viņus no darbību veikšanas internetā. Biežāk minētas darbības, kuras iedzīvotāji nav veikuši drošības risku dēļ, ir personīgās informācijas sniegšana (15 %) un preču vai pakalpojumu pirkšana vai pasūtīšana personīgām vajadzībām (10 %). Salīdzinot ar 2015. gadu, šie rādītāji ir samazinājušies attiecīgi par 9 % un 18 %.

Iedzīvotāju darbības internetā, no kurām ir atturējuši dažādi ar drošību saistīti apsvērumi
(% no interneta lietotājiem attiecīgajā grupā)

Detalizētāka informācija par apsekojuma "Datoru un interneta lietošana 2019. gadā" rezultātiem un apsekojuma metodoloģiju pieejama CSP datubāzes sadaļā "[Zinātne un IKT](#)".

METODOLOĢISKI PASKAIDROJUMI

Sākot ar 2004. gadu, CSP ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu katru gadu veic apsekojumu par IKT lietošanu mājāsaimniecībās un iedzīvotāju vidū. Apsekojuma mērķis ir nodrošināt datu lietotājus ar kvalitatīvu statistisko informāciju par datoru un interneta lietošanu.

Dati ir sadalīti pēc mājāsaimniecību demogrāfiskā tipa, ienākumu līmeņa un pa statistiskajiem reģioniem. Dati par IKT lietošanu iedzīvotāju vidū doti sadalījumā pēc nodarbinātības, vecuma grupām, dzimuma, izglītības līmeņa un pa statistiskajiem reģioniem.